

MEREU ÎN CĂUTAREA CUVINTELOR

O aniversare este totdeauna un prilej frumos de a trece în revistă cele mai marcante evenimente din viața și activitatea unui om. Cu ocazia frumoasei aniversări am adunat cele mai calde și sincere gânduri pentru doamna doctor Ana Vulpe. S-a născut în anotimpul când se numără bobocii, anotimp când aurul din razele soarelui coboară peste pomii doldora de rod, iar de acolo alunecă spre pământ cu toate bogățiile acumulate. Ne vom convinge că și colega noastră Ana Vulpe a adunat prin tainițele inimii comori nenumărate.

S-a născut la 18 noiembrie 1954 în familia lui Dumitru și a Ecaterinei Vătavu din comuna Tătăraști, județul Cahul. Este a doua fiică din cei trei copii ai lor. Tatăl, Dumitru, a educat-o în spiritul hărniciei, al corectitudinii și al onestității. De la mama ei, Tinca, a moștenit credința în Mântuitorul, ea îndrumând-o să fie blajină, iertătoare și milostivă.

În 1962 urmează școala din satul natal, iar în 1972, studiază la Facultatea de Litere a USM, pe care o absolvă cu calificativul „foarte bine”, ca după aceasta să se încadreze în munca științifică la Institutul de Limbă și Literatură, unde a parcurs toate etapele avansării profesionale: de la laborant superior până la cercetător științific coordonator, șef de sector.

În 1989 a obținut titlul de doctor în filologie, susținând teza *Verbele creării în limba română*, dând dovadă de o temeinică pregătire lingvistică. Născută Vătavu, încă de la naștere a fost binecuvântată să devină un bun conducător. Poate, de aceea în 1998 regretatul academician Silviu Berejan i-a încredințat conducerea *Sectorului de lexicologie și lexicografie* și nu a greșit. Până în prezent, timp de 16 ani, Ana Vulpe este „vătavul” acestui sector diriguindu-l cu mare iscusință. În calitate de conducător,

dna Vulpe și-a făcut de la început remarcată personalitatea: inteligentă, conștiincioasă, loială, talentată, cu deosebită competență profesională și pricepere de organizator al muncii de cercetare. Este respectată și iubită de colegi nu numai pentru erudiția, pentru pasiunea de a reuși în toate, dar și pentru modestia, bunătatea, blândețea, înțelepciunea, generozitatea și căldura sa sufletească.

Sub aspect profesional, Ana Vulpe se distinge prin ani de viață dăruieți cercetărilor de lingvistică, precum și activității didactice universitare. Cu o solidă pregătire filologică și dotată pentru cercetarea științifică, ea a găsit condiții prielnice de studiu și de specializare la Institutul de Filologie al Academiei de Științe din Republica Moldova, precum și la unele Universități din țară. Domnia Sa este o cercetătoare de reală valoare, cu numeroase lucrări științifice, ce i-au asigurat un loc de frunte în lingvistica noastră. Are publicate în jur de 80 de lucrări științifice, inclusiv 16 dicționare (autor, coautor și coordonator), o monografie, 2 manuale.

Monografia dnei Vulpe *Verbele creării în limba română*, analizează interdependența dintre semantica verbului și valența lui, precizează și completează tabloul privind legăturile dintre nivelurile limbii, adică interacțiunea și interdependența semanticii lexicale și a sintaxei semantice. În plus, teoria valenței are o strânsă legătură și cu o serie de probleme de ordin practic, cum ar fi alcătuirea dicționarelor, metodica predării limbilor străine etc. La cele relatate se adaugă și zeci de articole publicate în culegeri și reviste de specialitate. Domeniile de bază abordate de Ana Vulpe sunt: semantică funcțională, lexicologie, lexicografie generală, lexicografie didactică, lexicografie bilingvă, cultivarea limbii.

Sigur, contribuția cea mai importantă, care i-a adus faima binemeritată în domeniu este lexicografia. Amicii cei mai fideli i-au devenit Dicționarele. Un dicționar este tot universul în ordine alfabetică, spunea Anatole France. Doamna Vulpe, am putea spune, a pus în ordine alfabetică aproximativ tot universul. Drept dovadă servesc dicționarele la care a muncit o viață. Ani în șir a adunat o zestre bogată de dicționare de diferite tipuri: explicative, bilingve și speciale. Calitatea sa de bun specialist în domeniul dicționarelor explicative sunt confirmate de apariția *Dicționarului explicativ și etimologic*. Deși nu are caracter exhaustiv, dicționarul reunește cuvinte ce acoperă un inventar lexical de o mare diversitate: elemente din fondul comun, neologisme, termeni, dar și cuvinte învechite, regionalisme, elemente derivative (diminutive, infinitive lungi), expresii frazeologice, locuțiuni. La sfârșitul articolului lexicografic este indicată etimologia cuvântului. Fiecare cuvânt cuprinde o definiție analitică succintă, laconică și accesibilă, urmată de sinonime și material ilustrativ.

Omagiata noastră este recunoscută azi și în domeniul lexicografiei didactice. Unul dintre dicționarele care s-a impus pe piața basarabeană, și nu numai, și al cărui coautor este Ana Vulpe e intitulat *Dicționar explicativ ilustrat. Clasele I-IV*. Conceput într-o manieră ingenioasă prin definițiile sale, are o orientare metodică bine determinată, un adresat concret și ține cont în mod neabătut de scopurile, sarcinile și specificul

vârstei date. Dicționarul este abundent ilustrat, desenele aducând o notă vie, atrăgătoare, îndeplinind și un scop practic esențial: clasifică și individualizează numeroase noțiuni care, prin forța împrejurărilor, au o definiție sumară. Succesul de care se bucură acest dicționar în spațiul românesc se datorează în bună parte capacității autorilor, inclusiv a dnei Ana Vulpe. Dovadă servește și premiul „Cartea anului pentru copii” decernat la Târgul de Carte de la București, 2003, dar și numeroase ediții ulterioare.

Recunoscute sunt și lucrările sale din domeniul lexicografiei bilingve. *Dicționarul rus-român, român-rus*, unul pentru elevi, elaborat împreună cu Ion Zaporozan, și altul mai cuprinzător adresat publicului larg, care înglobează, pe lângă cuvintele-titlu, și îmbinări de cuvinte, expresii frazeologice, acoperind toate aspectele vieții social-politice. Microcontextele prezente în dicționar sistematizează posibilitățile combinatorice existente. Acest lucru este foarte important din punct de vedere didactic, căci în așa fel se exclud eventualele greșeli de interferență cu limba română. Dicționarul le permite utilizatorilor să găsească soluții și la unele probleme ce țin de cultivarea limbii și de calitatea limbii ruse și a celei române. Apropo, cel de-al doilea dicționar, este inclus în Corpusul de dicționare online ABBYY Lingvo, un produs de dicționare multilingve cu circuit mondial.

Un alt dicționar original și irepetabil în spațiul românesc, este intitulat *Dicționar explicativ pentru elevi*, elaborat de dna Vulpe Ana, în colaborare cu colegile ei. Lucrarea cuprinde 26 619 cuvinte care reprezintă vocabularul real, necesar unui elev și constituie una dintre primele încercări de sistematizare a lexicului în cuiburi derivate, concentrând astfel potențialul semantic la maximum.

Dna Ana Vulpe a participat, în calitate de director și executant, la elaborarea și realizarea mai multor proiecte instituționale fundamentale. Astfel, între anii 2003 și 2007 a elaborat și a coordonat proiectul „Unitățile sinonimice, antonimice și paronimice în sistemul lexical al limbii și descrierea lor lexicografică”. Rezultatul acestui program îl constituie seria de dicționare speciale: *de sinonime, de antonime, de paronime și omonime*, unele dintre acestea au văzut lumina tiparului. Între anii 2008 și 2010 a elaborat și a contribuit, împreună cu alți membri ai Sectorului de lexicologie și lexicografie, la desfășurarea Proiectului instituțional „Subsistemul lexical al limbii române: analiză și descriere semantică și lexicografică (director și executant). Drept urmare, a apărut un *Manual de lexicologie* și este pe cale de apariție un *Dicționar de cuvinte, locuțiuni și expresii echivalente*.

Astăzi obiectul de cercetare a dnei Vulpe îl constituie tema „Câmpurile lexicosemantice și tematice ale limbii române”, precum și „Cuvintele și sensurile recente”, în cadrul proiectului ce urmează a fi încheiat anul acesta „Vocabularul limbii române: mobilitate și stabilitate în contextul integrării europene”. Grație eforturilor depuse de dna Ana Vulpe (în calitate de director și executant), dar și ale colegilor de sector, cercetarea se va solda cu un *Dicționar tematic al limbii române* și cu un *Dicționar de cuvinte și sensuri recente*.

Ana Vulpe a fost solicitată să țină diferite cursuri (de limba română, lingvistică generală, de cultivare a limbii etc.) la diferite instituții de învățământ superior, dar cei mai mulți ani de activitate didactică i-a consacrat Universității Libere Internaționale din Moldova, unde deține funcția de conferențiar universitar la Catedra de Filologie Romanică „Petru Roșca”. Dragostea pentru Cuvânt harnica cercetătoare a semănat-o cu grijă în toate lucrările sale, precum și în prelegerile ținute în fața studenților sau masteranzilor.

Este și o promotoare activă a corectitudinii limbii române. A prezentat un șir de emisiuni de cultivare a limbii la TV și Radio, a monitorizat sub aspect lingvistic o serie de posturi televizate.

Participarea la numeroase congrese, simpozioane, alte manifestări științifice din țară și de peste hotare i-au asigurat dnei Vulpe un deplin merit științific în rândul specialiștilor.

Pe lângă munca de bază, dna Vulpe a fost cooptată ca membru în Consiliul științific specializat de susținere a tezelor de doctorat, referent al tezelor de doctorat, este membru al Seminarului științific de profil, membru al Consiliului științific din cadrul Institutului de Filologie. Este redactor la peste 20 de volume printre care: seria de volume *Enciclopedia preșcolarului*; *Dicționar francez-român, român-francez, Descoperiri și invenții* etc. A activat în colegii de redacție: „Lecturi filologice” (2001-2002); „Buletinul de lingvistică” (2003- 2009) „Revista de lingvistică și știință literară” (2006-2010); „Philologia” (2010 – prezent). Pentru activitatea prodigioasă i s-au înmănat diverse distincții: Medalia ULIM, 2007 și 2013, Diplomă guvernamentală, gradul I, 2010, Medalia Meritul Civic (2012).

Cu ocazia aniversării, îți adresăm, dragă Ana Vulpe, cele mai sincere și frumoase urări de bine și îți dăruim toate florile toamnei și odată cu ele toată dragostea și recunoștința noastră, pe care o meriți din plin. Fie ca Dumnezeu să te țină încă mulți ani fericiți spre bucuria copiilor și a nepoților, pe care, știm, îi iubești nespuse de mult, dar și a tuturor celor care te înconjoară: rude, prieteni, colegi. Vârsta pe care ai împlinit-o ni se pare incredibilă pentru un spirit veșnic tânăr, care muncește continuu, pentru că nu poate altfel. La mulți ani!

Maria ONOFRAȘ, Lidia VRABIE
Institutul de Filologie al AȘM
(Chișinău)